

När ett vådrum får plats för mer än behandling

Noelia Garasievich

Strategisk kommunikatör, arbetar med att göra komplexa ämnen till pedagogiskt innehåll som skapar förståelse, engagemang och förflyttning.

Arbetsplats: Clownronden, sjukhusclownerna i Skåne

Kontakta Noelia:
www.linkedin.com/in/noelia-garasievich/

Kontakta Clownronden:
info@clownronden.se

Såpbubblor i en korridor. En ukulele mitt under en behandling. Ett barn som plötsligt börjar skratta efter timmar av oro. Kultur i vården handlar inte om att distrahera barn från verkligheten — utan om att hjälpa dem att hantera den.

“Jag kommer fortfarande ihåg de färgglada kläderna.”

Loisa är 15 år när hon går genom korridorerna på barnsjukhuset i Lund igen. Fyra år tidigare låg hon där som patient efter en öppen hjärtoperation. Den här gången kommer hon tillbaka av en helt annan anledning. Hon är praoelev hos Clownronden.

Ibland går det att mäta effekten av ett clownmöte. Ibland visar den sig flera år senare. För Loisa blev mötet med sjukhusclownerna under vårdtiden ett minne som följde med henne långt efter att hon lämnat sjukhuset. Mitt bland behandlingar, smärta och väntan fanns stunder där något annat fick ta plats.

Hon minns hur stämningen i rummet kunde förändras när clownerna kom in. Hur de färgglada kläderna lyste upp vårdmiljön och hur fantasin hjälpte henne att tänka på något annat än smärtan och allt det svåra omkring henne.

För många barn blir sjukhusvistelsen ett minne av behandlingar och undersökningar. Men ibland finns det också annat; en blick, en fråga, en berättelse. Någon som tar sig tid att möta barnet precis där det är.

Att få vara barn även på sjukhus

I ett vådrum handlar mycket om behandlingar, prover och mediciner. Men för barn handlar det också om något annat: oro,

väntan och behovet av att fortfarande få vara barn. Därför kan kultur vara en viktig del av barns välmående och delaktighet under sjukdom. För barn som vistas på sjukhus kan det spela större roll än många tror. För vuxna kan ett blodprov vara rutin. För ett barn kan samma situation kännas enorm.

Fantasi, magi och lekar blir ofta strategier för att hantera rädsla och stress. För barn är lek inte en paus från verkligheten. Det är ett sätt att förstå den. Ett barn som får hålla i stetoskopet innan undersökningen. Ett barn som får välja plåster efter provtagningen. Ett barn som får låtsas vara läkare i en lek efter en behandling. Små saker kan förändra upplevelsen av ett helt sjukhusbesök.

När barnet får leda vägen

Genom improvisation, lyhördhet och kreativitet möter sjukhusclowner barn i vårdmiljöer där mycket annars styrs av rutiner och tidsscheman. Det handlar inte om att “skoja bort” det svåra. Tvärtom. Sjukhusclowner arbetar mitt i det svåra. Mitt i oro inför operationer. Mitt i långa behandlingar. Mitt i korridorer där familjer väntar på besked som kan förändra allt. Ibland blir mötet högljutt och fullt av skratt. Ibland nästan helt tyst.

Det finns inga färdiga manus. Varje möte börjar med att läsa av situationen: Vill barnet ha kontakt? Vill barnet observera på avstånd? Behöver någon bara få andas en stund? Improvisation är själva arbetsmetoden. En clown kanske börjar spela ukulele utanför ett rum och upptäcker att barnet där inne älskar hårdrock. En annan kanske märker att ett barn är expert på dinosaurier och låter barnet ta över hela samtalet. Plötsligt är det inte längre bara vuxna som ställer frågor och bestämmer. Barnet blir den som kan något. Den som leder. Den som får rätta clownen när den säger fel.

Fantasi, lek och mänskliga möten

Vad händer när ett vårdrum också innehåller lek, musik och glädje? Många föräldrar beskriver hur spänningen i kroppen släpper när barnet börjar skratta eller prata igen efter timmar av oro. Vårdpersonal vittnar om hur ett svårt moment ibland blir lättare när barnet känner sig tryggare och mer delaktigt. Det händer något med hela stämningen i rummet.

Kultur i vården handlar därför inte bara om att göra barn glada för stunden. Det handlar också om att skapa mänskliga möten i miljöer som annars lätt präglas av stress och maktlöshet.

Barns hälsa handlar inte bara om mediciner och procedurer utan också om trygghet. Om relationer. Om att bli sedd. Om att få känna kontroll när världen känns osäker. Ett vårdrum kommer alltid att innehålla prover, behandlingar och väntan. Men kanske behöver det också innehålla något annat och för clownerna att ses som en resurs i arbetet med att utveckla personcentrerad vård. Och möten.

För ibland kan ett sådant möte leva kvar och blir ett minne som präglar en. Ett minne som gör att Loisa åker 250 km för att prao hos Clownronden. Till och med fyra år senare.

Foto Nille Leander

Om Clownronden

Clownronden, sjukhusclowner i Skåne, är en ideell förening som stärker välbefinnande i vården. Genom improvisation, närvaro och konstnärliga möten bidrar våra sjukhusclowner till minskad oro, ökad trygghet och avlastning för patienter, närstående och personal. Vi besöker sjukhusen i Malmö, Lund, Helsingborg, Kristianstad och Ystad. Vår verksamhet gör insatser inom palliativ- och äldreomsorgen.

Clownronden finansieras av årligt verksamhetsstöd från Region Skånes kulturnämnd och bidrag från hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Skåne. Övriga bidrag kommer från fonder, stiftelser och privata gåvor.

Läs mer om vår verksamhet:

Vår verksamhetsberättelse

Följ oss på instagram

Om Prao

Prao står för praktisk arbetslivsorientering. Det är en obligatorisk del av grundskolan där elever tillbringar 10 dagar på en arbetsplats för att få erfarenhet och lära sig mer om olika yrken. Syftet är att ge eleverna insikter som kan vara vägledande inför framtida studie- och yrkesval.